

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СУД З ПРАВ ЛЮДИНИ

П'ята секція

СПРАВА «БРАТЧЕНКО ПРОТИ УКРАЇНИ»

(Заява № 27234/04)

Рішення

СТРАСБУРГ

18 листопада 2010 року

ОСТАТОЧНЕ

Текст рішення може підлягати редакційним правкам.

У справі «Братченко проти України»

Європейський суд з прав людини (п'ята секція), засідаючи комітетом, до складу якого увійшли:
Марк Віллігер (Mark Villiger), Голова,
Карел Юнгвірт (Karel Jungwiert),
Ганна Юдківська (Ganna Yudkivska), судді,
та Стівен Філліпс (Stephen Phillips), заступник Секретаря секції,
Після обговорення за зачиненими дверима 19 жовтня 2010 року,
Виносить таке рішення, що було прийнято в той же день:

ПРОЦЕДУРА

1. Справу порушено за заявою (№ 27234/04), поданою проти України до Суду 2 грудня 2002 року громадянкою України пані Тамарою Сергіївною Братченко (далі — заявниця) відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі — Конвенція).

2. Уряд України (далі — Уряд) представляв його Уповноважений — п. Ю. Зайцев.

3. 24 березня 2009 року Суд оголосив заяву частково неприйнятною та вирішив направити скаргу за пунктом 1 статті 6 Конвенції щодо тривалості проваджень відносно місцевого відділу міліції та відносно пана Б. і пана С. Уряду. Відповідно до Протоколу № 14 заява була передана комітету. Також було вирішено, що відповідно до пункту 1 статті 29 Конвенції комітет розглядатиме питання щодо прийнятності та суті заяви одночасно.

ЩОДО ФАКТІВ

ОБСТАВИНИ СПРАВИ

А. Перше провадження

4. 5 грудня 2001 року заявниця звернулася до Ленінського районного суду Автономної Республіки Крим (далі — Ленінський суд) з позовом до Ленінського районного відділу міліції Головного управління Міністерства внутрішніх справ України в Автономній Республіці Крим (далі — відділ міліції) та прокуратури Ленінського району Автономної Республіки Крим. Заявниця оскаржувала їх дії при проведенні розслідування кримінальної справи щодо пана Р.,

який в серпні 1999 року наніс заявниці легкі тілесні ушкодження. Заявниця також вимагала відшкодування завданої їй шкоди.

5. З 16 вересня 2002 року до 20 листопада 2002 року не відбулося жодного судового засідання у справі у зв'язку з відпусткою судді, в провадженні якого вона знаходилася.

6. 20 січня 2003 року Ленінський суд залишив позовну заяву заявниці без розгляду у зв'язку з її неявкою. 19 травня 2003 року Ленінський районний суд переглянув цю ухвалу та поновив провадження.

7. 6 квітня 2004 року Ленінський суд частково задовольнив позовні вимоги заявниці та зобов'язав відділ міліції виплатити їй 15 000 грн (приблизно 2278 євро) відшкодування моральної шкоди.

8. Заявниця та відділ міліції подали апеляційні скарги на рішення від 6 квітня 2004 року.

9. 10 та 23 червня 2004 року Ленінський суд залишив без розгляду відповідно апеляційну скаргу заявниці та апеляційну скаргу відділу міліції у зв'язку з їх процесуальними недоліками.

10. 28 лютого 2005 року апеляційний суд Автономної Республіки Крим (далі — апеляційний суд) відхилив апеляційну скаргу заявниці на ухвалу від 10 червня 2004 року. 25 квітня 2005 року заявниця подала до Верховного Суду України касаційну скаргу на ухвалу від 28 лютого 2005 року.

11. З 25 квітня 2005 року до 19 травня 2007 року справа не розглядалася.

12. 19 травня 2007 року Верховний Суд України передав справу на розгляд апеляційному суду Запорізької області. 27 листопада 2007 року останній, діючи як суд касаційної інстанції, скасував ухвалу від 28 лютого 2005 року та передав справу апеляційному суду для розгляду апеляційної скарги заявниці на ухвалу від 10 червня 2004 року.

13. 8 квітня 2008 року апеляційний суд скасував ухвалу від 10 червня 2004 року. 20 травня 2008 року апеляційний суд скасував рішення від 6 квітня 2004 року та закриття провадження у зв'язку з тим, що розгляд цієї справи не належав до юрисдикції суду першої інстанції.

14. За твердженнями заявниці, ухвалу від 20 травня 2008 року вона оскаржила до Вищого адміністративного суду України і це провадження досі триває. Однак заявниця не надала документів на підтвердження цього твердження. Відповідно до документів, наданих Урядом, заявниця не оскаржувала ухвалу від 20 травня 2008 року.

В. Друге провадження

15. З вересня до грудня 1989 року квартирою заявниці користувалися знайомі її сина, пан Б. та пан С., які вселилися без її

дозволу, та, відповідно до тверджень заявниці, завдали шкоди її майну.

16. 11 січня 1990 року заявниця звернулася до Ленінського суду з позовом до пана Б. та пана С. про відшкодування матеріальної та моральної шкоди. У невстановлену дату справу було передано до Керченського міського суду Автономної Республіки Крим. 29 жовтня 1991 року останній залишив позов заявниці без розгляду. 6 травня 1992 року апеляційний суд Автономної Республіки Крим скасував ухвалу від 29 жовтня 1991 року.

17. 18 серпня 1995 року Керченський міський суд Автономної Республіки Крим залишив позов заявниці без розгляду та закрив провадження у її справі.

18. 3 квітня 1998 року президія Верховного Суду Автономної Республіки Крим задовольнила протест (екстраординарне оскарження) заступника голови цього суду на ухвалу від 18 серпня 1995 року, скасувала її та направила справу на новий розгляд до Керченського міського суду Автономної Республіки Крим.

19. 5 листопада 1998 року Керченський міський суд Автономної Республіки Крим частково задовольнив позов заявниці та зобов'язав пана Б. та пана С. сплатити їй 30 600 грн та 7400 грн відповідно. Рішення не було оскаржено та набрало законної сили. Це рішення залишається невиконаним.

20. В січні 2002 року пан Б. звернувся до Керченського міського суду Автономної Республіки Крим з заявою про поновлення строку на апеляційне оскарження рішення від 5 листопада 1998 року. 6 березня 2002 року Керченський міський суд Автономної Республіки Крим задовольнив цю заяву. 10 квітня 2002 року апеляційний суд скасував рішення від 5 листопада 1998 року та повернув справу до Керченського міського суду Автономної Республіки Крим. Зокрема, апеляційний суд встановив, що пан Б. не був належним чином повідомлений про судові засідання у цій справі та що рішення від 5 листопада 1998 року було винесено за його відсутності.

21. 30 вересня 2002 року Верховний Суд України відхилив касаційну скаргу заявниці на ухвалу від 10 квітня 2002 року.

22. 12 грудня 2002 року Керченський міський суд Автономної Республіки Крим частково задовольнив позовні вимоги заявниці та зобов'язав пана Б. і пана С. солідарно сплатити їй 38 080 грн (приблизно 6840 євро).

23. 12 лютого 2003 року Керченський міський суд Автономної Республіки Крим залишив без руху апеляційну скаргу пана Б. у зв'язку з її процесуальними недоліками.

ЩОДО ПРАВА

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ ЩОДО ТРИВАЛОСТІ ПЕРШОГО ПРОВАДЖЕННЯ

24. Заявниця скаржилася, що тривалість першого провадження була несумісною з вимогою «розумного строку», яка закріплена у пункті 1 статті 6 Конвенції, що передбачає наступне:

Пункт 1 статті 6

«Кожен має право на справедливий ... розгляд його справи упродовж розумного строку ... судом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру...»

25. Уряд висловив заперечення.

26. Період, який має розглядатися, розпочався 5 грудня 2001 року та закінчився 20 травня 2008 року. Таким чином, він тривав більше шести років та п'яти місяців у судах трьох інстанцій.

A. Щодо прийнятності

27. Суд вважає, що скарга заявниці не є явно необґрунтованою у значенні пункту 3 статті 35 Конвенції. Суд також вважає, що вона не є непринятною з будь-яких інших підстав. Відповідно скарга визнається прийнятною.

B. Щодо суті

28. Суд нагадує, що розумність тривалості провадження повинна визначатись у світлі відповідних обставин справи та з огляду на такі критерії: складність справи, поведінка заявниці та відповідних органів влади, а також важливість предмета спору для заявниці (див., серед багатьох інших джерел, рішення у справі «Фрідлендер проти України» (*Frydlender v. France*) [ВП], № 30979/96, п. 43, ЄСПЛ 2000-VII).

29. Судом вже було констатовано порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у справах, подібних до цієї (див. рішення у справі «Фрідлендер» (*Frydlender*), зазначене вище).

30. Дослідивши всі матеріали справи, які є в його розпорядженні, Суд зазначає, що Уряд України не навів жодного факту чи аргументу, здатного переконати Суд дійти іншого висновку у цій справі. З огляду на практику Суду з цього питання Суд доходить висновку, що у цій справі тривалість першого провадження була надмірною та не відповідала вимозі «розумного строку». Відповідно мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції.

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ ПУНКТУ 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ ЩОДО ТРИВАЛОСТІ ДРУГОГО ПРОВАДЖЕННЯ

31. Заявниця також скаржилася на тривалість другого провадження.

32. Суд зазначає, що при розрахунку загальної тривалості провадження період до 11 вересня 1997 року (коли стало обов'язковим для України положення про визнання права на подання індивідуальних заяв) не повинен братися до уваги. Однак, оцінюючи розумність строку, що минув з 11 вересня 1997 року, треба враховувати стан провадження на той час. На цю дату провадження тривало понад п'ять з половиною років, доки не було закрито у серпні 1995 року. З 11 вересня 1997 року до 3 квітня 1998 року (моменту, коли провадження було поновлено після скасування ухвали від 18 серпня 1993 року) справа судом не розглядалась.

33. Суд також зазначив, що рішення від 5 листопада 1998 року оскаржено не було і набрало законної сили. Таким чином, провадження тривало понад 7 місяців. З 5 листопада 1998 року до 6 березня 2002 року (моменту, коли рішення від 5 листопада 1998 року було скасовано) провадження у справі було закрито.

34. Провадження у справі заявниці було закінчено 12 лютого 2003 року, тобто через 11 місяців.

35. Загальний період розгляду справи, що належить до компетенції Суду, тривав понад 18 місяців. За цей період справа була розглянута у судах трьох інстанцій.

36. Суд також зазначає, що значних періодів бездіяльності державних органів під час розгляду справи в національних судах не було.

37. З огляду на зазначене Суд доходить висновку, що тривалість другого провадження не перевищує «розумного строку», передбаченого пунктом 1 статті 6 Конвенції.

38. Отже, ця частина скарги повинна бути відхилена як явно необґрунтована відповідно до пунктів 3 та 4 статті 35 Конвенції.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

39. Стаття 41 Конвенції передбачає:

«Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткове відшкодування, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію».

А. Шкода

40. У своїй первісній заяві заявниця вимагала 50 000 євро справедливої сатисфакції. В строк, наданий судом для представлення зауважень та заявлення вимог щодо справедливої сатисфакції, заявниця вимагала присудження їй справедливої сатисфакції без уточнення цієї суми.

41. Уряд визнав первісні вимоги заявниці надмірними та необґрунтованими. Уряд також стверджував, що не було жодних підстав присуджувати будь-яку суму справедливої сатисфакції, оскільки заявниця не заявила вимог щодо справедливої сатисфакції разом із її зауваженнями.

42. Суд не вбачає будь-якого зв'язку між встановленим порушенням та розміром заявленої матеріальної шкоди, тому відхиляє заявлені вимоги. Одночасно, здійснюючи оцінку на засадах справедливості, Суд присуджує заявниці 600 євро відшкодування моральної шкоди.

В. Судові витрати

43. У цій справі заявниця не заявила жодних вимог щодо відшкодування судових витрат. Тому Суд нічого не присуджує.

С. Пеня

44. Суд вважає за доцільне призначити пеню на підставі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, до якої має бути додано три відсоткових пункти.

ЗА ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Оголошує* скаргу заявниці за пунктом 1 статті 6 Конвенції щодо тривалості першого провадження прийнятною, а скаргу щодо тривалості другого провадження — непринятною.
2. *Постановляє*, що у цій справі мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції у зв'язку з тривалістю першого провадження.
3. *Постановляє*, що:
  - а) протягом трьох місяців з дня, коли рішення стане остаточним відповідно до пункту 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач має сплатити заявниці 600 (шістсот) євро відшкодування моральної шкоди, враховуючи будь-який податок, який може бути стягнуто з цієї суми, що мають бути конвертовані

у національну валюту держави-відповідача за курсом на день здійснення платежу;

(b) зі спливом зазначеного тримісячного строку і до повного розрахунку на зазначену суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, яка діятиме в цей період, плюс три відсоткових пункти.

4. Відхиляє решту вимог заявниці щодо справедливої сатисфакції.

Вчинено англійською мовою і повідомлено письмово 18 листопада 2010 року відповідно до пунктів 2 і 3 правила 77 Регламенту Суду.

Стівен ФІЛЛПС
Заступник Секретаря секції

Райт МАРУСТ
Голова секції